

August 2020

Notat om Den Danske Ordbog

Status

Den Danske Ordbog, der udgives af Det Danske Sprog- og Litteraturselskab (DSL) på adressen ordnet.dk/ddo, stiller opdateret og ekspertbaseret viden om ordenes brug og betydning frit til rådighed for hele befolkningen. Ordbogen giver adgang til mere end 100.000 opslagsord og beskrivelser af ordenes stavemåde, bøjning, udtale, betydning, brug og oprindelse. Siden lanceringen i 2009 har antallet af brugere været støt stigende. I dag slår mellem 120.000 og 130.000 brugere op i ordbogen på daglig basis, hvilket gør den til en af de mest benyttede hjemmesider på kulturområdet i Danmark. Ikke mindst er den en vigtig resurse i undervisning på alle niveauer.

Sproget er i konstant bevægelse, og at holde ordbogens beskrivelser af ordene aktuelle og retvisende er en opgave der kræver løbende vedligeholdelse og udvikling: Nye ord kommer til (tænk bare på alle de ord vi har vænnet os til at bruge i løbet af coronakrisens første halvår), mange ord begynder at klinge gammeldags eller skifter ligefrem betydning (tænk på områder som it, uddannelse og offentlig administration), og vores holdninger til ordene ændrer sig (tænk på det identitetspolitiske område: køn, handicap, religion og etnicitet).

Den teknologiske udvikling har nu gjort det muligt for os at tilbyde nye faciliteter til støtte for læsning af tekster på nettet. Den Danske Ordbog er koblet til det netop lancerede online-leksikon lex.dk således at et enkelt klik på et ord man ikke forstår i en leksikonartikel, fører direkte til et opslag i ordbogen. Den funktionalitet vil vi også kunne implementere på fx offentlige hjemmesider som borger.dk, og det kan være med til at lette og forbedre kommunikationen mellem den enkelte borger og det offentlige.

Ordbogsarbejdet afføder desuden en række ekstra gevinster. DSL er formentlig den institution i landet der ligger inde med flest dansksproglige data i form af tekstkorpora og ordbogsressurser der er struktureret og bearbejdet så de kan anvendes i it-programmer. Disse data er stærkt efterspurgt af både forskere og firmaer der arbejder med dansksproget sprogteknologi til gavn for mange sektorer af samfundet. Vi stiller i vidt omfang vore ordbogsdata til rådighed for sådanne formål, men disse data mister hurtigt deres værdi som grundlag for forskning og produktudvikling hvis ikke de holdes opdateret.

Ordbogens omfattende datasamlinger har ligeledes dannet grundlag for bevillinger til andre ordbogsprojekter i DSLs regi (bl.a. Den Danske Begrebsordbog), hvor it-udviklingen inden for DDO-arbejdet er genanvendt. Endvidere har arbejdet med at redigere ordbogen på et videnskabeligt grundlag været afgørende for DSLs medvirken i forskningsprojekter, i disse år fx EU-projektet ELEXIS (under Horizon 2020).

Hidtil har Den Danske Ordbog været finansieret af Kulturministeriet og Carlsbergfondet i fællesskab. Den seneste bevilling fra Kulturministeriet (1,5 mio.) dækker 2020, og Carlsbergbevillingen (1,7 mio. pr. år) løber til og med 2021. Som det ser ud nu, råder vi således kun over godt halvdelen af det hidtidige støttebeløb til næste år, hvorefter ordbogen ikke længere vil modtage støtte og dermed ikke blive opdateret.

Fremtiden

For fortsat at kunne levere tidssvarende sproglig public service af høj kvalitet er det vores store ønske at opnå en fast årlig bevilling på finansloven. Med de knap 3,3 mio. der har udgjort vores årlige støtte hidtil, har vi kunnet holde ordbogen løbende opdateret med ca. 1500 nye ord, men en række krævende tekniske og redaktionelle opgaver har måttet udskydes.

Med en stabil bevilling på 4-5 mio. kroner årligt vil det være muligt at sikre

- a) at ordbogen løbende vokser med ca. 2.000 nye opslagsord om året samtidig med at ca. 500 eksisterende artikler gennemses og revideres

- b) at ordbogens tekstsamlinger (tekstkorpora), der er det videnskabelige grundlag for den sproglige analyse og beskrivelse, løbende udvides med aktuelle tekster
- c) at hjemmeside, database og andre it-funktioner udvikles og vedligeholdes for at sikre en stabil hjemmeside med de funktioner som efterspørges af brugerne
- d) at opslagsfunktionen der foreløbig er introduceret på lex.dk, også implementeres på offentlige hjemmesider
- e) at alle vore data kan stilles frit til rådighed for forskning og produktudvikling.
- f) Endvidere vil vi kunne udvikle versioner af ordbogen til særlige brugergrupper, fx en version målrettet skoleelever. Det vil dog formentlig kræve supplerende projektmidler.

Den Danske Ordbog er en af de vigtigste og mest benyttede vidensressurser om det danske sprog. Hvis vi også fremover skal kunne tilbyde frit tilgængelig og lodig information om ordene og deres brug, kræves en relativ beskedent, men stabil økonomisk støtte.

Det er en afgørende fordel ved den løbende redigering at ordbogen til enhver tid kan oplyse om aktuel sprogbrug. Ovenikøbet kan den arbejdsindsats der lægges i at holde ordbogen opdateret, på lang sigt vise sig at være en økonomisk fordel. Trykte ordbøger – og trykte opslagsværker i det hele taget – har deres tid, og på et vist tidspunkt er de så forældede at der må investeres anselige summer i at producere nye udgaver forfra. Digitale opslagsværker kan derimod undgå forældelse og forblive aktuelle hvis blot der afsættes et relativt beskedent årligt beløb til deres fortløbende opdatering.

/Karen Skovgaard-Petersen
Direktør, Det Danske Sprog- og Litteraturselskab

